

ATATÜRK
ÜNİVERSİTESİ

*Erzurum İspirli Kadızâde
Mehmed Arif Efendi (ö. 1173/1760)
ve Ömer Efendi (ö. 1202/1788)*

SEMPOZYUMU

2-4 MAYIS 2014 ERZURUM

*Erzurum İspirli Kadızâde
Mehmed Arif Efendi (ö. 1173/1760)
ve Ömer Efendi (ö. 1202/1788)*

SEMPOZYUMU

ERZURUM İSPİRLİ KADIZÂDE
MEHMED ARİF EFENDİ (ö. 1173/1760)
ve ÖMER EFENDİ (ö. 1202/1788)

SEMPOZYUMU

2-4 MAYIS 2014 ERZURUM

SEMPOZYUM ONURSAL BAŞKANI

Prof.Dr. Hikmet KOÇAK

Atatürk Üniversitesi
Rektörü

SEMPOZYUM BAŞKANLARI

Prof.Dr. M. Sadi ÇÖGENLİ

Atatürk Üniversitesi Rektör Yardımcısı

Prof.Dr. Davut YAYLALI

Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı

Doç.Dr. Mustafa ARIK

Atatürk Üniversitesi Genel Sekreteri

SEMPOZYUM KOORDİNATÖRÜ

Prof.Dr. Ömer KARA

Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

SEMPOZYUM SEKRETERİ

Okt. Zeki KOTAN

Atatürk Üniversitesi Rektörlüğü

2-4 MAYIS 2014 ERZURUM

AÇILIŞ OTURUMU

2 MAYIS 2014

Atatürk Üniversitesi
Kültür ve Gösteri Merkezi Salonu

Cuma - Sabah - 09:00-10:00

- Protokol Konuşmaları
- Çay Molası

I. OTURUM - 2 MAYIS 2014

KADIZÂDE MEHMED ARİF EFENDİ: HAYATI, ESERLERİ, İLMİ ŞAHSİYETİ, ŞECERESİ, TEREKESİ ve HİZMETLERİ

Oturum Başkanı: Prof.Dr. Faruk KARACA

Atatürk Üniversitesi

Kültür ve Gösteri Merkezi Salonu

Cuma Sabah - 10:15-11:25

10:15 - 10:30 “Kadızâde Mehmed Efendi: Hayatı,
Eserleri, İlmî Şahsiyeti ve Kaşifü'l-
Mevta ve'l-Berzah Risalesi”
Arş.Gör. Mehmet Hanefi SULUOĞLU

10:30-10:45 “Kadızâde Mehmed Efendi
Tarafından Erzurum Müftülüğüne
İntikal Eden Orjinal Bir Kitap Üzerine”
Prof.Dr. Selami BAKIRCI
Prof.Dr. M. Sadi ÇÖGENLİ

10:45-11:00 “Kadızâde Mehmed Efendi'nin
Şeceresi ve Terekesi”
Prof.Dr. Hacı Ömer ÖZDEN

11:00-11:15 “Kadızâde Mehmed Efendi'nin
İspir'deki Medresesi: Kadioğlu
Medresesi”
Prof.Dr. Hüseyin YURTTAŞ

11:15-11:25 Oturum Başkanı: Değerlendirme

11:25-14:30 Öğle Arası

2-4 MAYIS 2014 ERZURUM

II. OTURUM - 2 MAYIS 2014 KADIZÂDE MEHMED ARİF EFENDİ: TASAVVUFÇULUĞU ve TEFSİRCİLİĞİ

Oturum Başkanı: Prof.Dr. İsa ÇELİK

Atatürk Üniversitesi

Kültür ve Gösteri Merkezi Salonu

Cuma Öğle - 14:30-15:25

14:30-14:45 “Kadızâde Mehmed Arif’in Ulumu’l-

Kur’an’a Dair Risalesi Üzerine”

Prof.Dr. İsmail ÇALIŞKAN

14:45-15:00 2. “Kadızâde Mehmed Efendi’nin

Risale Fi’z-Zikr Adlı Eseri”

Arş.Gör. Mehmet YILDIZ

15:00-15:15 “Kadızâde Mehmed Efendi’nin Risale

fi Hased Adlı Eserinin Analizi”

Yrd.Doç.Dr. Bülent AKOT

15:15-15:25 Oturum Başkanı: Değerlendirme

III. OTURUM - 2 MAYIS 2014

KADIZÂDE MEHMED ARİF EFENDİ: KELAMCILIĞI

Oturum Başkanı: Doç.Dr. Muhammed YAZICI

Atatürk Üniversitesi

Kültür ve Gösteri Merkezi Salonu

Cuma Öğle - 15:30-16:55

- 15:30-15:45** "Kadızâde Mehmed Efendi'nin Kelamcılığı"
Yrd.Doç.Dr. İsmail BULUT
- 15:45-16:00** "Kadızâde Mehmed Efendi'nin Mümeyyizatü Mezhebi'l-Maturidiyye an Mezhebi'l-Gayriyye Adlı Risalesi"
Prof.Dr. Mevlüt ÖZLER
- 16:00-16:15** "Kadızâde Mehmed Efendi'nin Va'd ve Vaid Risalesi"
Doç.Dr. Resul ÖZTÜRK
- 16:15-16:30** "Kadızâde Mehmed Efendi'nin Şerhu Ravzati'l-Cennat Risalesi Bağlamında Kelam Şerhçiliği"
Doç.Dr. Mahmut ÇINAR
- 16:30-16:45** "Kadızâde Mehmed Efendi'nin Şerhu Risaleti't-Tevhid Adlı Risalesinin İncelemesi ve Edisyon Kritiği"
Yrd.Doç.Dr. M. Salih GEÇİT
- 16:45-16:55** Oturum Başkanı: Değerlendirme
- 16:55-17:15** Çay Molası

2-4 MAYIS 2014 ERZURUM

IV. OTURUM - 2 MAYIS 2014 KADIZÂDE MEHMED ARİF EFENDİ: FIKİHÇİLİĞİ

Oturum Başkanı: Prof.Dr. Davut YAYLALI

Atatürk Üniversitesi

Kültür ve Gösteri Merkezi Salonu

Cuma Öğle - 17:15-18:10

17:15-17:30 “Kadizâde Mehmed Efendi’nin
Bahru’l-Fetava’sının Osmanlı Fetva
Geleneğindeki Yeri ve oğlu İbrahim
Edhem Efendi’nin Nehriyyetü’l-
Fetava’sı ile Mukayesesi”
Dr. Behlül DÜZENLİ

17:30-17:45 “Kadizâde Mehmed Efendi’nin
Bahru’l-Fetavasında Fıkıhçılığı”
Yrd.Doç.Dr. Bünyamin ÇALIK

17:45-18:00 “Kadizâde Mehmed Efendi’nin
Selam Risalesi”
Yrd.Doç.Dr. M.Fatih TURAN

18:00-18:10 Oturum Başkanı: Değerlendirme

V. OTURUM - 3 MAYIS 2014

KADIZÂDE MEHMED ARİF EFENDİ: HADİŞÇİLİĞİ

Oturum Başkanı: Prof.Dr. Nihat YATKIN

Atatürk Üniversitesi

Kültür ve Gösteri Merkezi Salonu

Cumartesi Sabah- 09:00-09:55

09:00-09:15 “Kadızâde Mehmed Efendi’nin er-Risale fi’l-Fark beyne’l-Hadisi’l-İlahi ve’l-Kudsi adlı Risalesi: Değerlendirme ve Edisyon Kritiği”

Prof.Dr. Nevzat TARTI

09:15-09:30 “Kadızâde Mehmed Efendi’nin er-Risaletü’s-Sa’diyye adlı Risalesi ve Uğursuzluk Meselesi”

Doç.Dr. Hayati YILMAZ

09:30-09:45 “Kadızâde Mehmed Efendi’nin Hz. Ali’nin Fazileti ile İlgili Risalesi”

Yrd.Doç.Dr. Abdolvahap ÖZSOY

09:45-09:55 Oturum Başkanı: Değerlendirme

09:55-10:15 Çay Molası

2-4 MAYIS 2014 ERZURUM

VI. OTURUM - 3 MAYIS 2014
KADIZÂDE MEHMED ARİF EFENDİ:
ASTROLOJİ VE CİNLER ALEMİ

Oturum Başkanı: Prof.Dr. M. Zeki İŞCAN
Atatürk Üniversitesi
Kültür ve Gösteri Merkezi Salonu
Cumartesi Sabah- 10:15-10:55

- 10:15-10:30** “Kadızâde Mehmed Efendi'nin Üç
Risalesi Bağlamında Astroloji İle
İlgili Görüşleri”
Arş.Gör. Davut AĞBAL
- 10:30-10:45** “Kadızâde Mehmed Efendi'nin
Kıladetü'l-Mercan Adlı Eseri”
Doç.Dr. Harun Reşid DEMİREL
- 10:45-10:55** Oturum Başkanı: Değerlendirme

VII. OTURUM - 3 MAYIS 2014
ÖMER EFENDİ: HAYATI, ESERLERİ
ve ESERLERİNE YAZILAN TAKRİZLER
Oturum Başkanı: Prof.Dr. Tuncay İMAMOĞLU
Atatürk Üniversitesi
Kültür ve Gösteri Merkezi Salonu
Cumartesi Sabah - 11:00-12:10

- 11:00-11:15** **“Hayatı ve Eserleriyle Ömer Efendi”**
Arş.Gör. M. Fatih DUMAN
Prof.Dr. Ömer KARA
- 11:15-11:30** **“Ömer Efendi’nin Üç Eserine Yazılan**
Takrizler”
Yrd.Doç.Dr. İsmail ALTUN
Yrd.Doç.Dr. Reyhan KELEŞ
- 11:30-11:45** **“Abbas Efendi’nin er-Risaletü’l-**
Cudiyye’ye Takriz’inin İspiri Şerhi:
Retoriğin retoriği ve/ya Üstad beni
nasıl övdü?”
Prof.Dr. Ömer KARA
- 11:45-12:00** **“Ömer Efendi’nin Eserlerine Yazılan**
Takrizlerin Belağat İncelemeleri”
Prof.Dr. Muhittin ELİAÇIK
- 12:00-12:10** **Oturum Başkanı: Değerlendirme**
- 12:10-14:00** **Öğlen Arası**

2-4 MAYIS 2014 ERZURUM

VIII. OTURUM - 3 MAYIS 2014
ÖMER EFENDİ: ARAP DİLCİLİĞİ - I
Oturum Başkanı: Prof.Dr. M. Sadi ÇÖGENLİ
Atatürk Üniversitesi
Kültür ve Gösteri Merkezi Salonu
Cumartesi Öğle - 14:00-15:10

- 14:00-14:15** "Ömer Efendi'nin Arap Dilciliği"
Prof.Dr. İbrahim YILMAZ
- 14:15-14:30** "Ömer Efendi'nin İdğamla İlgili Risalesi"
Prof.Dr. Ahmet BOSTANCI
- 14:30-14:45** "Ömer Efendi'nin Te'nisle İlgili Risalesi"
Doç.Dr. Halil İbrahim TANÇ
- 14:45-15:00** "Ömer Efendi'nin Tenazuu'l-Fiileyyn fi İsmiin Zahirin Adlı Risalesi"
Arş.Gör. Yusuf AKÇAKOCA
- 15:00-15:10** Oturum Başkanı: Değerlendirme

IX. OTURUM - 3 MAYIS 2014

ÖMER EFENDİ: ARAP DİLCİLİĞİ - II

Oturum Başkanı: Prof.Dr. Ahmet BOSTANCI

Atatürk Üniversitesi

Kültür ve Gösteri Merkezi Salonu

Cumartesi Öğle - 15:15-16:10

- 15:15-15:30** "Ömer Efendi'nin Mübeyyinü'l-Lebub ve Aksamü'l-Kelime Adlı Risaleleri"
Okt. Mesut YİĞİT
- 15:30-15:45** "Ömer Efendi'nin Temeyyüzü'l-Ebvab Adlı risalesi"
Doç.Dr. İsmail DEMİR
- 15:45-16:00** "Ömer Efendi'nin furukçuluğu: Övgü Kelimeleri Arasındaki Farklar"
Yrd.Doç.Dr. Muhammet ABAY
- 16:00-16:10** Oturum Başkanı: Değerlendirme
- 16:10-16:30** Çay Molası

2-4 MAYIS 2014 ERZURUM

X. OTURUM - 3 MAYIS 2014

ÖMER EFENDİ: AHLAKÇILIĞI ve TASAVVUFÇULUĞU

Oturum Başkanı: Prof.Dr. Cengiz GÜNDOĞDU

Atatürk Üniversitesi

Kültür ve Gösteri Merkezi Salonu

Cumartesi Öğle - 16:30-17:55

- 16:30-16:45** "Ömer Efendi'nin Tasavvufi Yönü"
Yrd.Doç.Dr. Abdülcebbar KAVAK
- 16:45-17:00** "Ömer Efendi'nin Ferhu'z-Zahidin
Adlı Tasavvufi Risalesi"
Prof.Dr. Ahmet ÖGKE
- 17:00-17:15** "Ömer Efendi'nin Cem'u'l-Me'arib
Adlı Tasavvufi Risalesi"
Dr. Öncel DEMİRDAŞ
- 17:15-17:30** "Ömer el-İspiri'nin Husunu'l-Metalib
Adlı Risalesi ve Muhtevası"
Arş.Gör. Osman Nuri KARADAYI
- 17:30-17:45** "Ömer Efendi'nin Risale fi'l-
Mu'teberat Adlı Tasavvufi Risalesi"
Arş.Gör. Abdullah ŞİMŞEK
- 17:45-17:55** Oturum Başkanı: Değerlendirme

XI. OTURUM - 4 MAYIS 2014

ÖMER EFENDİ: KELAMCILIĞI ve MANTIKÇILIĞI

Oturum Başkanı: Prof.Dr. Mevlüt ÖZLER

Atatürk Üniversitesi

Kültür ve Gösteri Merkezi Salonu

Pazar Sabah- 09:00-09:55

- 09:00-09:15** “Ömer Efendi’nin Süruru Kalbi’n-
Nazirin Adlı eseri bağlamında
Peygamber Mucizeleri”
Prof.Dr. Temel YEŞİLYURT
- 09:15-09:30** “Ömer el-İspiri’nin Risalesi
Bağlamında Harikulade
Olaylar”
Doç.Dr. Sinan ÖGE
- 09:30-09:45** “Ömer Efendi’nin Muinü’l-İhvan
Adlı Mantık Risalesi: Tanıtım ve
Tenkitli Neşir”
Prof.Dr. Ruhattin YAZOĞLU
- 09:45-09:55** **Oturum Başkanı:** Değerlendirme

2-4 MAYIS 2014 ERZURUM

XII. OTURUM - 4 MAYIS 2014 ÖMER EFENDİ: TARİHÇİLİĞİ, TEFSİRCİLİĞİ ve FIKİHÇİLİĞİ

Oturum Başkanı: Prof.Dr. Musa BİLGİZ
Atatürk Üniversitesi
Kültür ve Gösteri Merkezi Salonu
Pazar Sabah- 10:00-10:55

- 10:00-10:15** **“Ömer Efendi’nin Ferhatü’l-Füad
Adlı Eseri ve Tarihçiliği”**
Prof.Dr. Osman GÜRBÜZ
- 10:15-10:30** **“Ömer Efendi’nin Risale-i
Cudiyye’si Bağlamında
Tefsirciliği”**
Yrd.Doç.Dr. Ramazan ŞAHAN
- 10:30-10:45** **“Ömer Efendi’nin Deve ve
Bakar’ın Zekatı İle İlgili Fıkhi İki
Risalesi”**
Öğr. Gör. Üsmetullah SAMİ
- 10:45-10:55** **Oturum Başkanı: Değerlendirme**
- 10:55-11:15** **Çay Molası**

XIII. OTURUM - 4 MAYIS 2014

DEĞERLENDİRME VE KAPANIŞ

Oturum Başkanı: Prof.Dr. Ali EROĞLU

Atatürk Üniversitesi

Kültür ve Gösteri Merkezi Salonu

Pazar Sabah - 11:15-12:25

11:15-11:25 *Prof.Dr. Temel YEŞİLYURT*

11:25-11:35 *Prof.Dr. Ahmet BOSTANCI*

11:35-11:45 *Prof.Dr. İsmail ÇALIŞKAN*

11:45-11:55 *Prof.Dr. Davut YAYLALI*

11:55-12:05 *Prof.Dr. Ahmet ÖGKE*

12:05-12:15 *Prof.Dr. Hikmet KOÇAK*

2-4 MAYIS 2014 ERZURUM

DÜZENLEME KURULU ÜYELERİ

Prof.Dr. Ömer KARA (Koordinatör)
Prof.Dr. Uğur YAVUZ
Doç.Dr. Mustafa ARIK
Doç.Dr. Resul ÖZTÜRK
Doç.Dr. Murtaza KÖSE
Yrd.Doç.Dr. İsmail BULUT
Yrd.Doç.Dr. Ali GÜLLÜCE
Yrd.Doç.Dr. Ayşe Hilal KALKANDELEN
Yrd.Doç.Dr. Reyhan KELEŞ
Yrd.Doç.Dr. Mehmet GÖKTAŞ
Yrd.Doç.Dr. Abdulvahap ÖZSOY
Okt. Zeki KOTAN
Arş.Gör. Fatih TURAY
Arş.Gör. Muhammed KOÇAK
Arş.Gör. Muhammet YEŞİLYURT
Arş.Gör. Ahmet ÇAKMAK
Arş.Gör. Kevser ÖZDOĞAN
Arş.Gör. Muhittin İĞDE
Arş.Gör. Fatih ÖZTAŞ
Arş.Gör. Muammer CENGİZ
Arş.Gör. Ali ŞİMŞEK
Arş.Gör. Osman Nuri KARADAYI
Arş.Gör. Muhammet Fatih DUMAN
Arş.Gör. Sait KAR
Arş.Gör. Mustafa Fatih AY
Arş.Gör. Yusuf AKÇAKOCA
Arş.Gör. Tuğba KILINÇ
Arş.Gör. Süleyman TAŞKIN
Arş.Gör. Mansur YAYLA
Uzm. Özgür Fırat ÖZPOLAT

DANIŞMA KURULU

- Prof.Dr. M. Sadi ÇÖGENLİ
Prof.Dr. Davut YAYLALI
Prof.Dr. Sadık KILIÇ
Prof.Dr. Mevlüt ÖZLER
Prof.Dr. Mustafa AĞIRMAN
Prof.Dr. Ali EROĞLU
Prof.Dr. Nasrullah HACİMÜFTÜOĞLU
Prof.Dr. Ömer KARA
Prof.Dr. Cengiz GÜNDOĞDU
Prof.Dr. İsa ÇELİK
Prof.Dr. Veysel GÜLLÜCE
Prof.Dr. Faruk KARACA
Prof.Dr. Ruhattin YAZOĞLU
Prof.Dr. Tuncay İMAMOĞLU
Prof.Dr. Fazlı POLAT
Prof.Dr. H. Ömer ÖZDEN
Prof.Dr. Osman ELMALI
Prof.Dr. Kemal POLAT
Prof.Dr. Abbas ÇELİK
Prof.Dr. Ahmet ÇELİK
Prof.Dr. İbrahim YILMAZ
Prof.Dr. M. Zeki İŞCAN
Prof.Dr. M. Hanefi PALABIYIK
Prof.Dr. Musa BİLGİZ
Prof.Dr. Necdet ÇAĞIL
Prof.Dr. Nihat YATKIN
Prof.Dr. Nurullah ALTAŞ
Prof.Dr. Osman GÜRBÜZ
Prof.Dr. Selçuk COŞKUN
Prof.Dr. Şehmus DEMİR
Prof.Dr. Vahdettin BAŞÇI

2-4 MAYIS 2014 ERZURUM

Prof.Dr. Hüseyin GÜLLÜCE
Prof.Dr. Mehmet DAĞ
Prof.Dr. Zeki YILDIRIM
Doç.Dr. Abdülmecit OKÇU
Doç.Dr. Eyüb BEKİRYAZICI
Doç.Dr. Halil İbrahim TANÇ
Doç.Dr. Abdulkadir YILMAZ
Doç.Dr. Eyüp ŞİMŞEK
Doç.Dr. Abdülmecit OKÇU
Doç.Dr. İsmail DEMİR
Doç.Dr. Muhammet YAZICI
Doç.Dr. Murtaza KÖSE
Doç.Dr. Mustafa MACİT
Doç.Dr. Orhan BAŞARAN
Doç.Dr. Mustafa KAYA
Doç.Dr. Resul ÖZTÜRK
Doç.Dr. Sinan ÖGE
Doç.Dr. Yusuf SANCAK

ATATÜRK
ÜNİVERSİTESİ